

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus I. Sponsalia de futuro unius cum pluribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

quia Concilium loquitur de illis casibus ab Episcopo absolvendis, *qui nec publici sunt, nec ad forum externum deducti*, ut pat. ex *cit. c. 6.* ibi: liceat Episcopis ab irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto *occulto* provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & *exceptis aliis deductis ad forum contentiosum* &c. at cum hæc censura non incurratur ipso facto, sed per *sententiam Judicis*, jam est casus deductus ad forum externum, & quidem cum effectu, ut requirit Barbosa *cit. num. 38.* ergo non obstante, quod *predicto modo* casus sit occultus, adhuc non poterit absolvi ab Episcopo.

728. Quæres. 2. quæ sit pœna assistentis matrimonio non subditorum? Resp. Parochos, vel Sacerdotes alios, qui sine legitima facultate matrimonio sibi non subditorum assistunt, vel prædictos Sponsos benedicere ausi fuerint, ipso jure tam

diu manere suspensos, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur; sic Trident. *de Reform. matr. Sess. 24. c. 1.* Hanc suspensionem esse læ sententiæ constat ex verbis: *ipso jure suspensi manent*; ab ea tamen excusat ignorantia, modò non sit ita crassa, ut sit ingens temeritas; sic Barbosa. *in cit. c. 1. Vers. ausus fuerit*; constat etiam ex *num. 723.* imò juxta Castropal. *cit. num. 15.* modò non sit crassissima. Testes porrò, qui assistunt matrimonio clandestino, vel sine Parocho, vel denuntiationibus culpabiliter omisiss; imò, & Parochus, vel ejus delegatus, qui assistit matrimonio sine debitis Testibus, arbitrio Ordinarii puniendi sunt, cum & ipsi violent inderdictum Ecclesiæ, nec pœna jure definita sit; Sanchez.

l. 3. hic D. 46. n. 7.

QUÆSTIO IV.

Ad Titulum IV. de Sponsa duorum,

729.

um quandoque contingat, vel ab eodem dari fidem conjugalem duabus, vel ab una duobus; ex quo lites variae, & quandoque mala gravia enascuntur; hoc titulo decernitur, quid in ejusmodi casibus agendum? supponendum autem ad ea, quæ dicenda sunt, duobus modis posse alicui ab altero dari fidem de matrimonio. 1. *fidem pactionis*, quæ nihil aliud intelligitur, quam promissio matrimonii facta mulieri, vel contra, si permisserit eam rem secum habere; quod non debet intelligi de copula fornicaria (hæc enim conditio, cum sit turpis, habetur pro non adjecta) sed de conjugali, post matrimonium contractum. 2. *fidem consensûs*, quo intelligitur promissio vera de præsentis; his præmissis;

ARTICULUS I.

Sponsalia de futuro unius cum pluribus.

Quæstio est. 1. quid resolvendum in casu, quo unus, vel una pluribus successivè dedit *fidem pactionis*, seu, quod idem est, si unus, vel una cum pluribus contraxit Sponsalia de futuro? Resp. in hoc casu, si priora non sint legitime soluta, Sponsum teneri manere cum prima, relicta secundâ; quia sic secunda sunt promissio rei illicitæ, nimirum ducendi secundam, contra fidem primæ; quod jure naturæ illicitum est; consequenter secunda sunt invalida, & primis præjudicare non possunt.

Quæstio. 2. quid resolvendum in prioris casu, si Sponsalia secunda sint consummata? Resp. in foro conscientiæ statuendum, Sponsum teneri manere cum prima, si cum secunda non intercessit *fides consensûs*, seu matrimonium; ut constat ex dictis; quia sic secunda Sponsalia cum sola

sola fide pactionis nulla sunt; secus, si intercessit fides consensus; quia tunc, contra fidem priorum, contractum matrimonium tenet, ut dicemus infra. In foro autem externo pronuntiandum erit pro secunda; ubi non viget Tridentini decretum irritans matrimonia clandestina, & præsumpta præsumptione consensus, ut const. ex priori Tit. Nam jure antiquo, secuta inter Sponfos copulâ, fides pactionis transibat in matrimonium, secundum dicta in superioribus; nimirum præsumptum præsumptione juris de jure; & ubi decretum illud non viget, res hujus casus manet sub dispositione juris antiqui.

732. Quæstio. 3. quid resolvendum, si quis post Sponsalia de futuro, cum alia facit Sponsalia de præsentibus? Resp. in dato casu eum debere manere cum secunda; quia Sponsalia de futuro solvantur per posteriora Sponsalia de præsentibus, licet illicitè contracta, & cum alterius injuria; & habetur in c. 1. b. t. ibi: *si quis alicui mulieri fidem fecerit pactionis, & sub hoc aliam duxerit* (nimirum per fidem consensus) *maneat cum illa, quam duxit; non enim rescindi debet tantum Sacramentum.*

733. Quæstio. 4. quid dicendum in casu, quo quis post Sponsalia de præsentibus non consummata, contrahit cum alia pariter per verba de præsentibus, & consummat? Resp. secunda non valere; atque adeo debere cum prima remanere. Const. ex c. duobus modis. 1. b. t. ibi: *si quis autem alicui mulieri fecerit fidem consensus, & aliam duxerit, dimittat hanc; & adhaerebit uxori priori; & clarius in c. Licet. 3. eod. ubi apertè habetur, quod, mulier post fidem consensus uni datam (licet carnalis copula non sit subsæcuta) separari debet à secundo, cui post primum dedit fidem consensus, etiam subsæcuta copulâ carnali, si ve factum id sit cum, si ve sine juramento.*

734. Dices: in c. Licet b. t. ait Pontifex: in casu proposito ibid: *aliquando ab antecessoribus aliter judicatum esse.* Resp. aliud non intelligi, quàm ab illis in casu particulari aliter pronuntiatum esse, non statuendo legem communem; sed dicendo solum privatam opinionem suam. ita Sanchez. l. 2. hic D. 14. n. 4.

735. Dices: 2. si una eademque res duobus personis venditur, & deinde secundo emptori traditur, hujus emptio prævalet

adversus primam. L. Quoties c. de re Vendic. L. si autem §. si duobus ff. de Publiciana. L. si à Titio, ff. de rei Vendic. L. 2. C. de except. rei vendit. Idem procedit in re, duobus pignori obligatâ, & secundo tradita. L. Potior. §. 1. ff. Qui potiores; ergo pariter, matrimonio duplici contracto, præferri debet secundum, si in eo facta sit corporis traditio per matrimonii consummationem; quod confirmatur. 1. ex L. 1. C. de sponsal. ubi habetur, *feminas uni desponsatas, aliis nubere non prohiberi.* 2. ex c. 4. b. t. in. 1. Collectione apud Gonzalez. in c. 3. eod. num. 3. ubi solum dicitur: *convenientius videri, ut mulier, quæ post matrimonium ratum cum uno, alteri nupsit, & matrimonium cum hoc consummavit, debeat primo restitui; & in c. 5. eod. tit. & collect. apud eundem solum dicitur, tutius videri, ut primam in hoc casu habere debeat.*

Resp. N. conseq. 1. quia consummatio matrimonii non est traditio corporis ad constituendum jus in ejus usum alteri (hoc enim fit in isto contractu per consensus mutuum cordis, & oris, ut constat ex cit. CC.) sed tantum est usus juris consensus mutuo constituti. 2. quia in emptione traditio facit, supposito contractu, jus in re seu reale; contractus autem solus, solum jus ad rem, seu personale. Unde mirum non est, in civilibus illud huic præferri; præsertim in his, quæ non habent rationem Sacramenti; in matrimonio autem jus reale in corpus alterius acquiritur ipso contractu, qui, si solus defuerit, cetera etiam cum ipso coitu, frustrantur; ut dicitur in c. fin. b. t. & ad est ratio Sacramenti, per jam tradita superius.

Ad 1. confirmationem ex L. 1. Resp. 736. ibi sermonem esse de Sponsalibus de futuro, cum quibus omnino stat, matrimonium validè contrahi contra fidem alteri datam. Ad 2. & 3. Resp. ibi non accipi ly *convenientius*, & *tutius* comparativè, quasi & oppositum *conveniens*, & *tutum* foret; sed pro eo, quod juxta mentem universalis Ecclesiæ (non aliquarum privatarum Ecclesiarum) convenienter ejus legibus fieri debet, ne propter accidentem copulam rescindi debeat *tantum Sacramentum*, ut dicitur c. 3. b. t. quia factâ semel mutuâ fide consensus, *cetera omnia, etiam cum ipso*

ipso coitu frustrantur, c. fin. eod. ut dictum est.

Ex hoc sequitur, matrimonium ratum tantum, etiam non juratum; non solvi, per subsequens, etiam consummatum, & juratum, const. ex cit. c. Licet, & habetur tum in c. Tua Fraternitas. 4. eod. ibi: *si Vir & mulier se recipiant expresso consensu mutuo de presenti, & alius, antequam se ducant, vel cognoscant, illam desponsaverit (intellige de presenti) ac traduxerit, neuter eorum (scilicet conjugum) altero superstite, poterit ad alia vota transire; consequenter, secundam desponsationem irritam esse stante primâ; & c. fin. eod. ibi: si persone junctæ legitimè cum aliis, postea factæ contrahant, quod prius de jure factum fuerit, non poterit irritari.* Sequitur, 2. matrimonium, etiam ratum tantum, esse impedimentum dirimens matrimonium contrahendum cum alio constante primo; non tamen esse impedimentum dirimens ingressum Religionis. Prima pars constat ex dict. Secunda ex cit. c. Tua Fraternitas, ibi: *etsi possit ad Monasterium transire.*

737. Quæstio. 5. an, qui contra fidem, pactionis, seu priora Sponsalia de futuro, cum alia contraxit per verba de presenti, sic liberetur à prioribus Sponsalibus, ut hæc omnino extinguantur? Resp. Probabilis esse, non extingui omnino, sed tantum suspendi secundum dicta à num. 264. Ex quo fit, quod talis, qui primæ Sponsæ fidem datam violavit ducendo de presenti aliam, hæc mortuâ justè possit urgeri etiam in judicio à prima, ut datam fidem, remoto novo obice, quo stante suspensa fuerat, adimplere cogatur.

ARTICULUS II.

Sponsalia de presenti unius cum pluribus simul.

738. Advertendum, per *ligamen*, prout usurpatur inter impedimenta dirimentia, intelligi vinculum conjugale prioris matrimonii, quo durante posterius est irritum; quod, ut certius intelligatur, supponendum. 1. *polygamiam*, seu plures simul habere Uxores, in lege gratiæ, seu Evangelica inter Christianos, esse illicitum jure divino. Nam, *si quis dixerit, ait*

apertè Trid. Sess. 24. de matr. can. 2. licere Christianis plures simul habere Uxores, & hoc, nullâ lege divinâ, esse prohibitum, anathema sit, quod etiam constat ex c. Gaudemus. 8. de Divort. ubi: Innoc. III. Episcopo Tiberadiensi rescribens sic ait: *duas simul Uxores habere, absonum videtur, & inimicum fidei Christianæ, & ibid. §. licet: nulli unquam licuisse, insimul plures habere Uxores, nisi cui fuit divinâ revelatione concessum; & hanc juridicam sententiam suam ibid. ait, probari etiam testimonio veritatis in Evangelio testantis: quicumque dimiserit Uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, macchatur.* Ex quo idem Pontifex ibid. §. si ergo, sic concludit: *si ergo, Uxore dimissa, duci & alia de jure non possit, fortius etiam ipsa retentâ; per quod evidenter apparet, pluralitatem in utroque sexu (nimirum unius Viri cum pluribus Uxoribus; & unius mulieris, cum pluribus maritis) cum non ad imparia judicentur circa matrimonium, reprobandam; sic ille. Accedit, quod matrimonium ex institutione divina sit unius ad unam tantum, ut pluribus ostendit P. Sanchez. lib. 7. D. 80. à n. 1. qui num. 3. meritò dicit, non posse sine errore defendi sententiam Cajetani, pluribus locis ibidem citatis docentis: *pluralitatem Uxorum nullibi reperiri interdictam; nullibi legem de Unitate Uxoribus, in Canonicis libris esse scriptam.**

Ex hoc sequitur, polygamiam, in utroque sexu, Christianis jure positivo, non tantum Canonico, sed etiam divino esse illicitam. 2. secundum matrimonium, inter Christianos, constante primo, utroque prius citato jure, esse invalidum, seclusâ dispensatione divinâ; consequenter inter eosdem *ligamen esse impedimentum jure positivo, humano, & divino*, dirimens matrimonium subsequens, constante primo. Dixi inter Christianos. Nam inter paganos (seu non baptizatos) etsi seclusâ dispensatione, etiam jure divino positivo, polygamia, seu secundum matrimonium constante primo, sit irritum, non tamen jure Canonico. Prima pars pat. quia etiam non baptizati divinis legibus, non tantum prohibentibus præcisè, sed etiam annullantibus, ligantur; ergo etiam illi, si constante primo matrimonio sive retentâ, sive dimissâ primâ Uxore